

Litir ón mBhuiséil

ó Phéigí Ní Chonghaile

Tá muid anseo sa Bhruiséil le hocht mí anois. Bhog mé féin, Kevin agus ár n-íníonacha Bríd Eileanór agus Niamh anseo ag deireadh Lúnasa seo caite. An Nollaig roimhe sin fuair Kevin tairiscint ar phost ag obair le hIonadaíocht na hÉireann chuig an Aontas Eorpach agus shocraigh muid go dtógfadh sé an post agus go n-aistreadh an chlann uilig chuig an Bhruiséil ar feadh roinnt blianta. Bhí ocht mí againn chun réiteach agus pacáil a dhéanamh, tréimhse i bhfad ró-fhada mar d'fhág sé an iomarca ama againn chun smaoineamh agus ceistniú an raibh muid ag déanamh an rud ceart. Ach ar aon nós ar an 27 Lúnasa, d'eitil muid ó aerfort na Gaillimhe go BAC agus as sin go dtí an Bhruiséil. Ba dúshlán nua dúinn é – blaiseadh a fháil ar shaol na hEorpa, conaí i gcathair in áit ceantar tuaithe cois cósta agus ceantar gaeltachta lena chois sin, teangacha nua a fhoghlaim agus taisteal a dhéanamh ar an Mór-roinn. Bhuel, tá muid ag déanamh na rudaí sin ar fad de réir a chéile ach ar dtús bhí orainn cleachtadh a fháil ar an saol praiticiúil laethúil a bhí muid chun a mhaireachtáil, sin ag freastal ar phostanna nua, ar scoileanna nua agus ár mbealach a fháil thimpeall na cathrach seo ar í ceanncheathrú an Aontais Eorpaigh í.

Tá an t-ádh orainn go bhfuil muid ina gconaí i gceantar deas i ndeisceart na cathrach ar a dtugtar Uccle agus go bhfuil muid lonnaithe gar don scoil a bhfuil Bríd Eileanór agus Niamh ag freastal uirthi. Scoil Eorpach í seo agus tá cheithre cinn díobh sa Bhruiséil. Bunaíodh iad chun freastal ar chlanna na bhfostaithe ó thíortha éagsúla an Aontais atá ag cur futhú sa gcathair. Tá ós cionn 3000 scoláire ag freastal ar Scoil Eorpach Uccle, idir an réamhscoil, bunscoil agus iarbhunscoil. Samhlaigh Bríd Eileanór agus Niamh an chéad lá ag siúl isteach geataí an institiúid seo agus cleachtadh acu go dtí sin ar Scoil Sailearna in Indreabhán nó Coláiste Croí Mhuire sa Spidéal. Cuireann na scoileanna eorpacha béim mhór ar theagasc teangacha agus tá mo bheirsa go dian dícheallach ag tabhairt faoin bhFraincis a fhoghlaim ach sílim uaireanta go gcloisim níos mó na

Fraincis faoina n-anáil agus iad ag déanamh a n-obair bhaile. D'éirigh liom féin post a fháil ag múineadh Gaeilge i gceann eile de na scoileanna eorpacha i gceantar Ixelles. Tá stádas speisialta ag an nGaeilge sna scoileanna eorpacha agus bhí sé seo acu fiú sula raibh stádas oifigiúil ag an teanga san AE. Bíonn na tuismitheoirí Éireannacha ag iarraidh go mbeidh tuiscint ag a gclann ar an teanga. Fáth amháin leis seo ná go mbeidh cuid acu ag filleadh ar chóras oideachais na hÉireann taréis cupla bliain agus go dteastóidh an Ghaeilge uathu ach tá fáth eile leis freisin. Cosúil le chuile dhream a bhíonn imithe as a dtír féin, bíonn said ag iarraidh a n-aitheantas náisiúnta féin a chur ina luí ar a gclann. Is mionlach iad na scoláirí Éireannacha sna scoileanna Eorpacha, tá uimhir i bhfad níos airde iontu de scoláirí ón Spáinn, ón Fhrainc, ón nGearmáin agus ó bhaill stáit eile an AE. Ach ón méid atá feicthe agamsa ó m'achar gearr anseo, seasann na hÉireannaigh amach. Mar shompla, chuir muid ceilí ar bun sa scoil do Lá Pádraig. Léirigh na gasúir Éireannacha na damhsaí ar dtús agus ansin ghlac gasúir ó thíortha eile páirt. Bhaineadar uilig an-spraí as agus ag tráth éigin chuala mé cailín óg ó thír eile ag cogarnaíl lena cara i mBéarla briste agus í ag rá 'Ba bhreá liom a bheith i m'Éireannach'.

Agus céard faoin gcathair féin? Níl sé deacair do bhealach a dhéanamh timpeall na Bruiséile. Tá córas taistil poiblí iontach ann idir tramanna, metro, busanna agus traenanna. De réir a chéile tá muid ag cur aithne ar áiteacha difriúla sa gcathair. Tá an ceantar thart ar timpeallán Schumann, áit a bhfuil foirgneamh mhór an Choimisiúin Eorpaigh, an Berlaymont agus go leor oifigí eile de chuid an AE. Tá an ceantar timpeall Sablon, áit a bhfuil seaneaglais álainn lena fuinneoga gloine daite is deise da bhfaca mé ariamh. Tá an dánlann náisiúnta agus an t-ionad ceoil náisiúnta lonnaithe sa gceantar seo freisin i bhfoirgintí seanda breátha. Tá cáil ar Sablon le haghaidh seandachtaí agus tá go leor siopaí spésiúla timpeall na háite. Gach Domhnach bíonn margadh mór faoin aer ann ag díol

Halla na Cathrach, An Bhruiséil

gach cineál, ón rud is saoire go dtí an rud is daoire. Is breá an chaoi é chun píosa den Domhnach a chaitheamh ag siúl thart ann ag breathnú tríd na seastáin éagsúla. Ar ndóigh tá an Grand Place ann, seo lárionad na Bruiséile, cearnóg timpeallaithe ag seanfhoirgintí breátha a thóg mangairí saibhre na cathrach sa 15 agus 16 aois. Tá siad tógtha sa stíl ghotach agus iad go hálainn. Tugann gach cuairteoir nó turasóir a thagann go dtí an Bhruiséil cuairt ar an Grand Place agus cosúil le gach áit a mbíonn aghaidh na ndaoine tá na sráideanna thart timpeall air plódaithe le bialanna agus siopaí. Rud amháin faoin gcathair seo, níl aon easpa bialanna ann. Deirtí faoi bhailte agus chathracha na hÉireann gur tithe ósta a bhí i chuile dhara teach (ar ndóigh tá an cultúr sin ag athrú anois), ach is amhlaidh anseo é ag na bialanna. Tá gach cineál bialann ann - Síneach, Téalannach, Rúiseach, Slóivéineach, Ungárach. Ní dóigh liom go bhfuil mórán cineál beatha ar domhan nach mbeifeá in-ann béile a fháil réitithe as sa Bhruiséil. Agus ná labhair ar sheacláid, tá na siopaí seacláide chuile áit. Tá cáil le fada an lá ar sheacláid na Beilge agus tá sé fós dá dhéanamh agus dá dhíol go tréan.

Maidir le muintir na Bruiséile féin, tá sé deacair uaireanta a dhéanamh amach cé hiad féin mar tá an oiread sin meascán de náisiúin dhiifrúla an domhain sa gcathair. Bíonn sé seo fíor faoi chuile phríomhchathair ach mar gheall gur í an Bhruiséil ceanncheathrú riaracháin an AE tá daoine as chuile thír san Eoraip anseo chomh maith le pobal mór ón mheán oirthear, agus an teanga nó na teangacha. Sa mbaile i gConamara, is iomaí uair a chuir mé an cheist taréis diaspóireacht fhada eile faoi thodhchaí na teanga bheith curtha dinn againn 'Meastú cé faoi a mbeadh muid ag caint anois murach gur sa nGaeltacht a rugadh muid?' Bíonn muid seasta coinsiasach gur dream Gaeltachta muid agus go bhfuil ár dteanga dúchais faoi bhrú. Bhuel anseo sa Bhruiséil nó ar fud na Beilge, tá caint tarringithe ag teangacha freisin. Tá an Bheilg roinnte i ndá leath. Sa tuaisceart, tá An Fhlondras ina labhartar Pléimeannais agus sa deisceart tá an Wallóin áit ar í an Fhraincis an phríomhtheanga. Tá an Bhruiséil suite sa bhFlondras ach de bhrí gur í an phríomhchathair í agus agus lár ionad riaracháin an AE, tá an Fhraincis i gceannas anseo. Tá teannas mór idir an dá cheantar agus an dá theanga. Bhí ciréibeanna sa Bhruiséil sna seascaidí de bharr an teannais seo.

Tháingthas ar shocrú agus mar chuid de, reachtáilleadh go mbeadh gach cineál fógra sa Bhruiséil i dhátheangach. Ní fheicfidh tú ticéad traenach, biachlár, fógraí pictiúrllanna nó aon fhógra poiblí anseo nach bhfuil scríofa i bPléimeannais agus i bhFraincis. Agus má tá tú ag iarraidh post i siopa nó aon phost ina bhfuil tú ag freastal ar an bpobal, caithfidh tú an dá theanga a bheith agat. Go gairid taréis dúinn cur fúinn sa Bhruiséil bhí toghchán náisiúnta acu agus thóg sé sé mhí orthu rialtas a chur le chéile agus níl rudaí an-seasmhach fós. Tá páirtithe áirithe ag iarraidh go roinnfí an Bheilg ina dhá leath agus go mbeidh An Fhlondras agus an Wallóin ina dhá stát neamhspleách.

Ó thuaidh den Bhruiséil, leathuair an chloig taistil ar an traen tá cathracha Brugges agus Ghent. Bhí an-tábhacht leis na cathracha seo fadó ó thaobh tradála mar go raibh said suite ar aibhneacha an Scheldt agus an Zwin agus iad lárnach ar an rúid thrachtála idir oirthear an domhain agus Sasana. Is tráchtáil táipéis, teicstlí agus lása is mó a déanadh agus charnaghang mangairí na gcathracha seo an t-uafás airgid. Thóg siad tithe agus foirgintí áilne atá le feiceáil fós agus bhí siad ina bpátrúin

ag na péintéirí móra a bhfuil a saothair ealaíne le feiceáil fós ar nós na deartháireacha Van Eyck. Tá sé deacair lása beilgeach a fháil anois agus má fhaigheann íocfaidh tú go daor as. Cosúil le go leor ceirdeanna láimhe tá déantús lása imithe i léig agus is lása as an tSín agus tíortha eile san oirthear is mó a fheicfidh tú dá dhíol anois. Bhí an lá ann go raibh teaghlaigh ríoga na hEorpa ar fad ag caitheamh an lása beilgeach agus beagnach gach cailín óg sa mBeilg fostaithe ag déanamh an lása seo.

Go deimhin, is iontach gur tháinig ailtireacht cathracha ar nós Brugges agus Ghent slán nuair a smaoiníonn tú go raibh an Bheilg ina páirc catha le linn an Chéad agus an Dara Cogadh Domhanda.

Tá muid ag cur eolas ar an mBruiséil agus ar an mBeilg de réir a chéile agus ar ndóigh an rud iontach faoin áit seo ná go bhfuil sé éasca do bhealach a dhéanamh chuig tíortha eile na hEorpa. Ní gá duit eitilt, is féidir an traen a thógáil nó tiomáint. B'fhéidir nuair a bheidh tuilleadh den mhór-roinn seo feicthe agam go seolfainn litir eile.

Go n-éirí go geal leis an bPléaraca.

Clár Litríochta & Drámaíochta

An Chiorcal Scríbhneolreacht:

Tá an Chiorcal ar bóthar le fada an lá, agus ag éirigh thar barr leis. I mbliana tá muid ag déanamh freastal ar cheithre scoil, Scoil Chuimsitheach Chiaráin, Scoil Phobail Charna, Coláiste Chroí Mhuire agus Gairmscoil na bPíarsach, Rosmuc. Éiríonn go maith le scoláirí an Chiorcal agus tugann sé an-spreagadh dóibh.

Dramaíocht sna Bunscoileanna:

Tá ag éirigh thar-barr uilig leis an Dramaíocht. I mbliana tá muid ag déanamh freastal ar deich scoil, le cúnadh Dé beidh muid inann freastal ar níos mó scoileanna amach anseo.

Scríbhneoir Conaltheach sna Bunscoileanna:

Tá ag éirigh go maith leis seo chomh maith, tá muid ag déanamh freastal ar dhá scoil i mbliana.

Leltheolreacht:

Tá Beartla Broc fós ar an mbóthar, ag dul thart ag léamh leabhra Gaeilge do phaistí an cheantair. Bhí sé an-ghnóthach roimh na Nollag. Sheol muid a leabhar féin ag Féile Bricíní 2007. Tá an leabhar ag díol go maith.

Fuinn Focal:

D'éirigh an-mhaith le féile Fuinn Focal na bliana seo. Bhí scoláirí as Gaoth Dobhair, Carna agus An Cheathrú Rua i láthair. Béidí gur bhfuí an fhéile a thabhairt ar thuras amach anseo.

Bricíní:

Reachtaladh féile Bricíní 2007 ar an 8 & 9 Nollag. D'éirigh go maith leis an bhféile cé gur chur cúrsaí aimsire beagán as dúinn. Seoladh leabhar Bheartla Broc ag an bhféile chomh maith. Díoladh luach 4.000 mhíle do leabhra.

Leabhar Bheartla Broc (Beartla Broc & na Focail Draíochta) ar díol ag Féile Bricíní.

Realtóga:

Eagraíodh an féile dhá lá drámaíochta seo ar an 9 & 10 Aibreán i gColáiste Chuimhneacháin an Phiarsaigh. Bhí an Chiorcas Beag i láthair chomh maith le Siamsaíocht a chur ar siúl idir na drámaí.

Scríbhneolreacht Scripte:

Tá Eagarthóir Scripte Ros na Rún, Kate Ní Fhlátharta, i mbun oibre i gColáiste CholmCille le roinnt míonna anuas. Tá siad ag dul ar aghaidh go maith. Tá siad ag obair ar script agus tá súil againn é a thaifead i Mí Bealtaine.

le
Máire Áine Ní Mháille (Oifigeach Ealaíona Phléaraca)